

Sygnatura akt VI Ka 867/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **18 października 2016** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Kazimierz Cieślikowski

Sędziowie SSO Marcin Schoenborn

SSO Małgorzata Peteja-Żak (spr.)

Protokolant Aleksandra Studniarz

przy udziale Krystiana Nogłego Prokuratora Prokuratury Rejonowej w J. del. do Prokuratury Rejonowej G. w G.

po rozpoznaniu w dniu 18 października 2016 r.

sprawy **skazanego A. K. syna W. i E.,**

ur. (...) w K.

w przedmiocie wydania wyroku łącznego

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 2 czerwca 2016 r. sygnatura akt III K 1053/15

na mocy art. 437 kpk, art. 438 kpk i art. 624 § 1 kpk

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- obniża do 3 (trzech) lat i 6 (sześciu) miesięczny wymiar kary łącznej pozbawienia wolności orzeczonej w punkcie 1,

- w punkcie 2 dodatkowo zalicza skazanemu na poczet kary łącznej okres zatrzymania w dniu 20.10.2011 r. w sprawie Sądu Rejonowego w Gliwicach sygn. akt IX K 53/12,

- na mocy art. 572 kpk umarza postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego w zakresie kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem opisanym w punkcie VII części wstępnej;

2. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

3. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. A. S. kwotę 147,60 zł (sto czterdzieści siedem złotych i sześćdziesiąt groszy) obejmującą kwotę 27,60 zł (dwadzieścia siedem złotych i sześćdziesiąt groszy) podatku VAT, tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów obrony skazanego z urzędu w postępowaniu odwoławczym;

4. zwalnia skazanego od ponoszenia wydatków postępowania odwoławczego obciążając nimi Skarb Państwa.

Sygn. akt VI Ka 867/16

UZASADNIENIE WYROKU

z dnia 18 października 2016r.

Sąd Rejonowy w Gliwicach rozpoznał wniosek skazanego A. K. o wydanie wyroku łącznego, ustalając, że był on skazany 7 prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w Bytomiu z dnia 26 marca 2012r., w sprawie o sygn. akt II K 1082/11, za:

a) przestępstwo z art. 178a § 1 kk, popełnione w dniu 9 października 2011r., na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności,

b) przestępstwo z art. 226 § 1 kk, popełnione w dniu 9 października 2011r., na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności,

które to kary połączono i orzeczono karę łączną 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat próby, orzeczono grzywnę w wymiarze 50 stawek dziennych po 30 zł. i zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 2 lat,

2. Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 16 lipca 2012r., w sprawie o sygn. akt IX K 1539/11, za ciąg przestępstw z art. 178a § 1 kk, popełnionych w dniach 4 września 2011r. i 5 października 2011r., na karę 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat próby i grzywnę w wymiarze 50 stawek dziennych po 10 zł., orzeczono zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 6 lat,

3. Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 24 września 2012r., w sprawie o sygn. akt IX K 744/11, za przestępstwo z art. 190 § 1 kk, popełnione w dniu 21 kwietnia 2011r., na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat próby, orzeczono grzywnę w wymiarze 50 stawek dziennych po 20 złotych; postanowieniem z dnia 17 września 2015r. zarządzono wykonanie warunkowo zawieszony kary,

4. Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 22 października 2012r., w sprawie o sygn. akt IX K 53/12, za przestępstwo z art. 288 § 1 kk w zw. z art. 12 kk, popełnione w dniach 19 i 20 października 2011r., na karę 5 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat próby, orzeczono grzywnę w wymiarze 40 stawek dziennych po 30 zł.,

5. Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 27 grudnia 2012r., w sprawie o sygn. akt IX K 1602/11, za:

a) przestępstwo z art. 288 § 1 kk w zw. z art. 12 kk, popełnione w dniu 15 maja 2011r., na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności,

b) przestępstwo z art. 288 § 1 kk w zw. z art. 57a § 1 kk, popełnione w dniu 22 czerwca 2011r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności,

c) ciąg przestępstw z art. 191 § 1 kk, popełnionych w dniach 6 maja 2011r. i 15 maja 2011r., na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności,

d) ciąg przestępstw z art. 190 § 1 kk, popełnionych w dniach 6 maja 2011r., 23 czerwca 2011r. i 15 maja 2011r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności,

e) przestępstwo z art. 190 § 1 kk, popełnione w dniu 3 czerwca 2011r., na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności,

f) ciąg przestępstw z art. 226 § 1 kk, popełnionych w dniach 6 maja 2011r., 16 czerwca 2011r., 23 lipca 2011r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności,

które to kary jednostkowe połączono i orzeczono karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności; postanowieniem Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 9 lipca 2015r. zamieniono karę pozbawienia wolności orzeczoną za przestępstwo z art. 288 § 1 kk w zw. z art. 57a § 1 kk, popełnione w dniu 22 czerwca 2011r., na 30 dni aresztu, w związku z czym kara łączna utraciła moc;

6. Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 4 marca 2014r., w sprawie o sygn. akt IX K 83/12, za przestępstwo z art.18 § 2 kk w zw. z art. 158 § 1 kk, popełnione w dniu 15 sierpnia 2011r., na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności,

7. Sądu Rejonowego w Żaganiu z dnia 7 października 2014r., w sprawie o sygn. akt II K 306/14, za przestępstwo z art. 178a § 1 i 4 kk i art. 244 kk w zw. z art. 11 § 2 kk, popełnione w dniu 24 marca 2014r., na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczono zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 5 lat.

Wyrokiem łącznym z dnia 2 czerwca 2016r., w sprawie o sygn. akt III K 1053/15, Sąd Rejonowy w Gliwicach w pkt 1 na mocy art. 91 § 2 kk, w brzmieniu sprzed 1 lipca 2015r., orzeczone wyrokami opisanymi w pkt 1 - 6 kary jednostkowe pozbawienia wolności połączył, wymierzając skazanemu A. K. karę łączną 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

W pkt 2 na mocy art. 577 k.p.k. na jej poczet zaliczył skazanemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie o sygn. IX K 1602/11 w okresie od 24 marca 2014r. do dnia 22 września 2014r., w sprawie o sygn. IX K 83/12 w okresie od 30 kwietnia 2016r. do dnia 2 czerwca 2016r., a także zatrzymanie w sprawie o sygn. IX K 744/11 w dniach 21 i 22 kwietnia 2011r., nadto ustalając, iż okres kary łącznej ulega skróceniu o okres 23 dni, odpowiadający połowie liczby uiszczonych w tej sprawie stawek dziennych grzywny.

W pkt 3 na podstawie art. 90 § 2 kk w zw. z art. 91 § 2 kk, w brzmieniu sprzed 1 lipca 2015r., połączył orzeczone wyrokami opisanymi w pkt 1 i 2 środki karne w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, orzekając wobec skazanego łączny zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 7 lat i ustalając, iż datą początkową, od której należy liczyć wskazany zakaz jest dzień 11 maja 2012r.

Nadto zasądził na rzecz obrońcy z urzędu stosowne wynagrodzenie tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu oraz zwolnił skazanego od ponoszenia kosztów sądowych, którymi obciążył Skarb Państwa.

Powyższy wyrok łączny zaskarżył obrońca skazanego, zaskarżając wyrok w części, tj. w zakresie pkt 1 i 3, zarzucając mu:

- rażąco niewspółmierność orzeczonych skazanemu kar jednostkowych oraz środków karnych w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, wynikających z połączenia orzeczonych wyrokami łącznym kar w pkt I do VI i zastosowanie jedynie częściowej absorpcji, podczas gdy odległość czasowa między popełnionymi przestępstwami oraz zasadniczo rodzaj dóbr, w które godziły, powodują, że Sąd winien był zastosować regułę pełnej absorpcji, a nadto zachodziły w niniejszej sprawie przesłanki do wymierzenia kary łącznej w łagodniejszym wymiarze i podobnie również należało rozstrzygnąć w zakresie orzeczonego środka karnego,

- obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, przez niezawarcie w sentencji zaskarżonego wyroku rozstrzygnięcia w zakresie umorzenia postępowania obejmującego karę jednostkową orzeczoną w sprawie opisanej w pkt VII (sygn. akt II K 306/14), pomimo stwierdzenia braku warunków do wydania wyroku łącznego.

W oparciu o powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i połączenie kar jednostkowych pozbawienia wolności zgodnie z wnioskiem skazanego, a w konsekwencji orzeczenie wobec niego kary pozbawienia wolności oraz środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w łagodniejszym wymiarze przy zastosowaniu zasady pełnej absorpcji, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd odwoławczy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy skazanego okazała się na tyle zasadna, że w następstwie jej wywiedzenia zmieniono zaskarżony wyrok w pkt 1 obniżając wymiar orzeczonej kary łącznej do 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, nadto w pkt 2 dodatkowo zaliczając skazanemu na poczet kary łącznej okres zatrzymania w dniu 20.10.2011r. w sprawie Sądu Rejonowego w Gliwicach, sygn. akt IX K 53/12, oraz umarzając na mocy art. 572 kpk postępowanie w przedmiocie

wydania wyroku łącznego w zakresie kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem opisanym w pkt VII części wstępnej, a w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymano w mocy.

Bez najmniejszych wątpliwości należy stwierdzić, że Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił realny zbieg przestępstw, za które A. K. został prawomocnie skazany, co zresztą nie było kwestionowane przez skarżącego.

Dla właściwej interpretacji art. 85 kk kluczowym jest poprawne zrozumienie pojęcia „pierwszego, chociażby nieprawomocnego wyroku”, który wyznacza graniczny moment czasowy, pozwalający na przyjęcie, że dwa lub więcej przestępstw popełnionych do tego momentu pozostaje w realnym zbiegu. Tym samym dochodzi do uwzględnienia wyłącznie czynników zależnych od sprawcy, a więc tego, czy popełnia on kolejne przestępstwa zanim został pociągnięty do odpowiedzialności karnej. Zawarty w art. 85 kk zwrot „zanim zapadł pierwszy wyrok” odnosi się do pierwszego chronologicznie wyroku, który zapadł przed popełnieniem przez sprawcę kolejnego (kolejnych) przestępstw. Momentu granicznego nie wyznacza natomiast wyrok, jaki zapadł później, chronologicznie jako drugi, trzeci, itd. Na takim też stanowisku stanął SN w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 25 II 2005r., I KZP 36/04, której nadano moc zasady prawnej.

Sąd Rejonowy, w zgodzie z powyżej zaprezentowanym stanowiskiem, prawidłowo zatem ustalił, że owym pierwszym chronologicznie wyrokiem w układzie procesowym skazanego był wyrok Sądu Rejonowego w Bytomiu z dnia 26 marca 2012 roku, w sprawie o sygnaturze akt II K 1082/11.

W pełni zaaprobować należy też poglądy Sądu Rejonowego wyartykułowane w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku co do okoliczności, jakie winny zostać uwzględnione przy wymiarze kary łącznej. Zgodnie z utrwalonym w tym zakresie orzecznictwem Sądu Najwyższego, wymiar kary łącznej winien być kształtowany przy uwzględnieniu w pierwszej kolejności celów zapobiegawczych i wychowawczych kary, jak też jej społecznego oddziaływania. Istotnym staje się w kontekście tych celów ustalenie zatem związku przedmiotowego i podmiotowego pomiędzy czynami podlegającymi objęciu karą łączną oraz czas popełnienia przestępstw, jak też ustalenie okoliczności związanych z zachowaniem i szeroko rozumianą sytuacją skazanego po wydaniu wyroków, na mocy których orzeczono kary jednostkowe, w celu rozważenia ich wpływu na ewentualne złagodzenie.

Wymiar orzeczonej kary łącznej winien w prawidłowy sposób odzwierciedlać związek przedmiotowy łączący poszczególne przestępstwa. Zatem gdy idzie o wyznaczony pierwszy i jedyny realny zbieg przestępstw, trzeba stwierdzić, że zachodzący pomiędzy nimi związek podmiotowo – przedmiotowy jest na tyle ścisły, że uzasadniał ustalenie wymiaru kary łącznej w oparciu o zasadę absorpcji częściowej. Przestępstwa objęte tym zbiegiem są w dużej mierze podobne do siebie rodzajowo, godząc w te same dobra chronione prawem. Zauważalne jest popełnianie przez skazanego wielu czynów skierowanych przeciwko wolności i bezpieczeństwu w komunikacji, choć zdarzały się też przestępstwa wymierzone w mienie oraz prawidłową działalność instytucji państwowych i godność funkcjonariuszy, a także w zdrowie i życie człowieka. Na uwagę zwraca fakt, iż mimo wielości tych czynów (łącznie 21), wszystkie one jednak zostały popełnione na przestrzeni dość krótkiego okresu czasu, bo zaledwie 6 miesięcy. Trzeba pamiętać, że jakkolwiek przy orzekaniu kary łącznej możliwe jest zastosowanie zarówno zasady pełnej absorpcji, jak i zasady pełnej kumulacji, to jednak zastosowanie każdej z tych zasad jest rozstrzygnięciem skrajnym, które może być stosowane wyjątkowo (por. wyrok SN z dnia 2 XII 1975r., Rw 628/75, OSNKW 1976, nr 2, poz. 33). W szczególności zatem zasada absorpcji przy wymierzaniu kary łącznej może być zastosowana, gdy pomiędzy poszczególnymi przestępstwami zachodzi bliski związek przedmiotowy i podmiotowy, a przesłanka prognostyczna pozwala na stwierdzenie, że kara łączna w wysokości najwyższej z wymierzonych kar jednostkowych jest wystarczającą oceną zachowania się sprawcy (por. wyrok SA w Gdańsku z dnia 3 I 1997r., II AKA 321/96, Orz. Prok. i Pr. 1997, nr 7-8). Podkreślić też należy jednak, iż z reguły popełnienie dwóch lub więcej przestępstw jest czynnikiem prognostycznym przemawiającym za orzekaniem kary łącznej surowszej od wynikającej z dyrektywy absorpcji (por. wyrok SA w Warszawie z dnia 12 VII 2000r., II AKA 171/00, OSA 2001, nr 1). Te wszystkie okoliczności przemawiały zatem za zastosowaniem w omawianym przypadku mieszanej metody ustalenia wymiaru kary łącznej – tzw. zasady asperacji, a więc za wymierzeniem kary poniżej sumy kar jednostkowych i powyżej najsurowszej kary jednostkowej. Obniżając zatem karę łączną pozbawienia wolności orzeczoną w pkt 1 wobec skazanego do rozmiaru 3 lat i 6 miesięcy Sąd odwoławczy miał na względzie, poza związkiem

podmiotowo – przedmiotowym łączącym te czyny, także i tę okoliczność, że skazany dopuścił się szeregu przestępstw w roku 2011, by następnie popełnić jeszcze kolejny z art. 178a § 1 i 4 kk i art. 244 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w dniu 24 marca 2014r., nie pozostający w zbiegu z pozostałymi.

Równocześnie istotne znaczenie przy wymiarze kary łącznej ma wzgląd na prewencyjne oddziaływanie kary, w znaczeniu prewencji indywidualnej i ogólnej. Należy podkreślić, że popełnienie dwóch lub więcej przestępstw jest istotnym czynnikiem prognostycznym, przemawiającym za orzekaniem kary łącznej surowszej od wynikającej z dyrektywy absorpcji. Absorpcję należy stosować bardzo ostrożnie, biorąc pod uwagę negatywną co do sprawcy przesłankę prognostyczną, jaką jest popełnienie kilku przestępstw w przeszłości. To właśnie względy prognostyczne nakazują przy orzekaniu kary łącznej w wyroku łącznym wzięcie pod uwagę sylwetki skazanego w kontekście jego zachowania w toku odbywania kar pozbawienia wolności, w szczególności w celu ustalenia stopnia, w jakim pobyt skazanego w zakładzie karnym wpłynął na korektę ocenianych negatywnie właściwości skazanego. W dacie wydawania wyroku łącznego okoliczności dotyczące właściwości i warunków osobistych skazanego w kontekście dostosowania wymiaru kary łącznej do realizacji celów w zakresie prewencji indywidualnej były przez Sąd Rejonowy oceniane w oparciu o opinię o skazanym nadesłaną z Aresztu Śledczego w N. w kontekście zachowania i postawy skazanego prezentowanej w jednostce oraz wywiad kuratora z miejsca zamieszkania; trzeba przyznać, że ta opinia nie jest pozytywna, nic specjalnie wyróżniającego postawę skazanego z niej nie wynika, a jego zachowanie było oceniane we wrześniu 2015r. wręcz negatywnie. Obecnie korzysta on z przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności ze względów zdrowotnych, kontynuując leczenie.

Dokonując kontroli instancyjnej oraz mając w polu widzenia powyższe ustalenia, Sąd odwoławczy, uwzględniając w znacznej mierze wnioski apelacji, obniżył wymiar kary łącznej pozbawienia wolności orzeczonej w pkt 1 do 3 lat i 6 miesięcy. Takie rozstrzygnięcie, przy uwzględnieniu, iż przestępstwa objęte tym zbiegiem stanowiły początkową i dość zbitą fazę działalności przestępczej skazanego, spełnia kryteria sprawiedliwości i racjonalności w kontekście wyżej wskazanych kryteriów. Kara łączna wymierzona w takiej wysokości jawi się jako kara wyważona i sprawiedliwa.

Nie znalazł natomiast Sąd odwoławczy powodu dla którego miałby obniżyć wymiar orzeczonego w pkt 3 łącznego zakazu prowadzenia pojazdów wszelkich mechanicznych stosując pełną zasadę absorpcji. Sąd Rejonowy słusznie zastosował zasadę asperacji, orzekając łączny środek karny na okres 7 lat, mając na uwadze związek podmiotowo – przedmiotowy pomiędzy czynami oraz możliwość orzeczenia tego środka w granicach od 6 do 8 lat. Zważywszy na podnoszone już wyżej okoliczności, w tym mając na względzie fakt braku pozytywnej opinii z zakładu karnego o skazanym oraz jego powrót do takiego samego przestępstwa w marcu 2014r., nie sposób przyznać rację skarżącemu gdy wywodzi, iż orzeczenie tego środka karnego przy zastosowaniu zasady pełnej absorpcji spełni swe cele, równocześnie będąc orzeczeniem wyważonym i sprawiedliwym.

Z urzędu nadto Sąd odwoławczy dodatkowo zaliczył w pkt 2 skazanemu na poczet kary łącznej okres zatrzymania w dniu 20.10.2011r. w sprawie Sądu Rejonowego w Gliwicach, sygn. akt IX K 53/12, co umknęło Sądowi meriti, a niewątpliwie wynikało z treści załączonego wyroku w tejże sprawie.

Miał obrońca natomiast rację w zupełności podnosząc brak w zaskarżonym orzeczeniu rozstrzygnięcia o umorzeniu postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego w zakresie kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem opisanym w pkt VII części wstępnej. Sąd Rejonowy w pisemnych motywach swojego orzeczenia przyznał jednak, że przez zwyczajną omyłkę takie rozstrzygnięcie nie zostało zawarte, co wiązać się musiało z postulowaną w tym kierunku zmianą, w pozostałej części zaś z utrzymaniem w mocy zaskarżonego wyroku.

Z powyższych względów nie dostrzegając innych, także nie podniesionych przez skarżącego uchybień podlegających uwzględnieniu z urzędu, Sąd odwoławczy utrzymał wyrok w mocy w pozostałym zakresie.

Z uwagi na fakt niepokrycia przez skazanego kosztów pomocy prawnej udzielonej skazanemu przez wyznaczonego z urzędu obrońcę, Sąd odwoławczy na stosowny wniosek obrońcy zasądził na jego rzecz od Skarbu Państwa

wynagrodzenie w wysokości odpowiadającej minimalnej stawce wynagrodzenia za reprezentowanie strony w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego.

Fakt pozbawienia skazanego wolności oraz brak odpłatnego jego zatrudnienia były podstawą rozstrzygnięcia Sądu odwoławczego o zwolnieniu skazanego z obowiązku poniesienia wydatków postępowania odwoławczego, którymi obciążono Skarb Państwa.